Engin Erkiner: 65 yıl önce, 8 Mayıs 1945'te, Berlin'de Hitler ve Göbbels'in intiharından sonra yeniden oluşturulan nazi yönetimiyle Kızıl Ordu adına Mareşal Juvkov'un arasında imzalanan anlaşmayla Almanya kayıtsız şartsız teslim oldu .

Savaş aslında 2 Mayıs günü bitmişti, ancak anlaşmanın hazırlanması ve imzalanması da birkaç gün alacaktı.

30 Nisan günü Hitler'in intihar etmesinin ardından Göbbels tarafından devlet başkanı olarak atanan General Krebs, ilk adım olarak SSCB ile aralarında ayrı bir barış anlaşması yapılmasını önerir. Bu teklifi ileten heyet, görüşmeler sırasında, "SSCB ile aramızda fazlasıyla ortak nokta var" deyince, Kızıl Ordu heyeti yanlış çeviri yapıldığını düşünür. Nazi Almanyası ile SSCB arasındaki ortak noktaların neler olduğunu anlayamazlar!

Nazi yönetimi, karşıtlarını bölebilmek için daha önce de ABD ve İngiltere ile tek yanlı barış yapılmasına çalışmıştı. Amaç bir cephede barış yapıp güçlerin tümünü öteki cepheye yığmaktır.

Teklif reddedilir ve nazi Almanyası kayıtsız şartsız teslim olur.

Nazilerle Kızıl Ordu arasındaki görüşmelerde çevirmenlik yapan Stefan Doernberg, daha sonra bir nazi subayıyla birlikte Berlin'deki nazi ordusuna yönelik yayın yapacaktır. Yayında savaşın bittiği, Hitler'in intihar ettiği, daha fazla can kaybına yol açılmaması için teslim olunması gerektiği söylenecektir.

Kızıl Ordu Berlin'e girerken çok sayıda kayıp vermiş, Naziler kenti ev ev savunmuşlardır.

Rusya Federasyonu'nda büyük savaşın sona ermesinin 65. yıldönümü törenlerine de çağrılı olan ama 3 Mayıs günü hayata veda eden Doernberg ile kısa süre önce yapılan bir söyleşi Neues Deutschlang gazetesinde yayınlandı. Benzer bir söyleşi birkaç gün önce de Junge Welt gazetesinde yayınlanmıştı.

Önce Doernberg'i tanıyalım.

1924 doğumlu olan Stefan Doernberg Almanyalı bir Yahudi ailesine mensup… Nazilerin Yahudileri imha planı uygulamaya konulmaya başlayınca SSCB'ye iltica ediyorlar. Savaş başlayınca Doernberg gönüllü olarak Kızıl Ordu'ya katılıyor. Başlangıçta kendisinden kuşkulanılınca iki yıl kadar enterne ediliyor. Daha sonra Pieck'in müdahalesiyle serbest bırakılıyor.

Doernberg, Kızıl Ordu'da savaşan yüz kadar Almandan bir tanesidir.

21 yaşında iken Berlin'e giren Kızıl Ordu birlikleri içinde yer alıyor ve teslim olma görüşmelerinde çevirmenlik yapıyor.

Savaştan sonra SSCB'de üniversiteyi bitiriyor. Ardından Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne geliyor. Burada değişik araştırma kurumları ve üniversitelerde yıllarca çalışıyor, ardından bu ülkenin Finlandiya Büyükelçisi oluyor.

Ölümünden kısa süre önce iki sol gazetede kendisiyle yapılan uzun söyleşilerde muhabirler aynı soruyu sorarlar:

"Bundan beş yıl önce, nazi Almanyasının teslim olmasının 60. yılında, Kızıl Ordu Alman topraklarına girdikten sonra yaşanılan yağma ve kitlesel tecavüz olaylarıyla ilgili olarak kitaplar yayınlandı. Bu konuda ne diyorsunuz?"

Cevap kısa ve açıktır:

“Bunlar oldu ve bize büyük zarar verdi. Anlaşılabilir ama mazur görülemez.”

Burada anlaşılabilirlikten kastedilen, nazi Almanyasının SSCB’ye karşı sürdürdüğü imha savaşıdır. Her savaşta insanlar ölür, fabrikalar ve yerleşim birimleri tahrip edilir. Ne ki, SSCB’de yapılan farklı bir boyuttadır. Burada söz konusu olan savaş değil, imhadır. Savaşla ilgisi bulunsun ya da bulunmasın ulaşılabilen her şey tahrip edilmiştir. Nazilerin SSCB’de uyguladıkları vahşet, savaşı aşan bir kapsama sahiptir.

Herkesin içi kin dolu ve savaşın bitiminden bir hafta kadar sonra yasaklanıncaya kadar değişik yağma olayları gerçekleşiyor. Bunların bazılarının fotoğrafları da beş yıl önce ilgili kitaplarda yer alıyordu.

Kitlesel tecavüz olayları ise (Massenvergewaltigung) en başta Kızıl Ordu’ya büyük zarar veriyor. Nazi yönetimi bunu Berlin’in savunulması amacıyla kullanıyor: “Berlin’de ailenizi savunacaksınız” propagandası etkili oluyor ve kent ev ev savunuluyor. Nazilerin direnişi kırılıyor ama büyük kayıp pahasına…

Hitler’in intiharının ardından yapılan “teslim olun” çağrısına ise Berlin’de bulunan yaklaşık 90 bin asker ve subay birkaç gün içinde uyuyor.

Doernberg bu kadar çok kişinin teslim olacağını beklemediklerini söyler.

Krebs’in yaptığı ilk açıklamada “Önder intihar ederek onu her zaman izlemiş olan bizleri çıkmazda bıraktı” demişti. Kızıl Ordu’nun Nazilerin Berlin’deki direnişini tümüyle olmasa bile kırması ve Hitler’in de intihar etmesinin ardından ordunun geri kalanı teslim olur.

(Bu döneme ilişkin olan Der Untergang adlı film Çöküş adıyla sinemalarda gösterilmişti.)